

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Franciscyho a sudkýň JUDr. D. Sučanskej a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcu **S., s.r.o.** so sídlom v B., IČO: X., zastúpeného advokátskou kanceláriou M., s.r.o., so sídlom v B., IČO: X., proti žalovanej **R.**, so sídlom v B., IČO: X., o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8 C 60/1997, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 17. decembra 2013 sp. zn. 8 Co 81/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo 16. decembra 2010 č.k. 8 C 60/1997-940 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi do 3 dní 1 653 831,90 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 17,6 % ročne od 6. júna 1997 až do zaplatenia; konštatoval, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.). Vychádzal z toho, že 4. mája 1992 minister kultúry Slovenskej republiky udelil žalobcovi podľa § 12 ods. 5 zákona č. 468/1991 Zb. o prevádzkovaní rozhlasového a televízneho vysielania (ďalej len „zákon č. 468/1991 Zb.“) licenciu na rozhlasové vysielanie č. R-2 (ďalej len „licencia“). Licencia a podrobné podmienky k nej z 22. júna 1992 boli 23. júna 1992 odoslané žalobcovi, ktorý ich prevzal a Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky doručil v zákonnej lehote akceptačný list. Rozhodnutie o udelení licencie tým nadobudlo právoplatnosť a žalobcovi začala plynúť 180-dňová lehota na začatie rozhlasového vysielania, ktorá uplynula 1. februára 1993. Listom z 9. decembra 1992 Rada Slovenskej republiky

pre rozhlasové a televízne vysielanie (ďalej len „Rada“) vyzvala žalobcu, aby v súvislosti s blížiacim sa termínom začiatku vysielania písomnou správou deklaroval pripravenosť plnenia podmienok licencie. Výsledky súdom prvého stupňa vykonaného dokazovania preukázali, že žalobca mal už vtedy vypracovaný podnikateľský zámer na vysielanie K.R.K., podľa ktorého prebiehala aj príprava vysielania po organizačnej, technickej a personálnej stránke (žalobca napríklad a/ 18. decembra 1992 uzatvoril s materskou spoločnosťou K.K. so sídlom v H. kooperačnú dohodu, podľa ktorej mal mať zriadené vysielacie štúdio, prenechané know-how a zabezpečených reklamných klientov, b/ 15. januára 1993 potvrdil Slovenským telekomunikáciám, š.p. záujem prenajať si priestory v stredisku K. B. za účelom zriadenia štúdia techniky pre vysielanie hudobnej produkcie s tým, že kompletne technické vybavenie zabezpečí materská spoločnosť, c/ 18. januára 1993 objednal u Slovenských telekomunikácií, š.p. zabezpečenie vysielania na pridelenej frekvencii 104,8 MHz, ako aj dodávku modulačného signálu satelitným príjmom, inštaláciu paraboly v stredisku K. B. na príjem rádiového signálu a požiadal o vypracovanie projektu s tým, že chce zahájiť vysielanie 1. februára 1993). Listom z 19. januára 1993 žalobca oznámil Rade, že je pripravený začať s vysielaním, Rada mu však oznámila (viď jej list z 26. januára 1993), že licencia zanikla ex lege podľa § 12 ods. 5 zákona č. 468/1991 Zb. a na tom zotrvala aj na svojom zasadnutí 11. februára 1993. Následne dotknutým osobám postupne oznamovala, aby nerobili úkony, ktoré by žalobcovi umožnili rozhlasové vysielanie na základe licencie, ktorá (podľa jej názoru) zanikla. Otázka zániku licencie zostala medzi účastníkmi konania sporná, žalobca sa preto jej vyriešenia domáhal v občianskom súdnom konaní. Rozsudkom Obvodného súdu Bratislava I zo 6. júla 1994 sp. zn. 9 C 234/1993 (v spojení s rozsudkom Mestského súdu v Bratislave z 20. októbra 1995 sp. zn. 7 Co 371/1994) bolo určené, že licencia žalobcu ku dňu, v ktorom mal začať vysielat', nezanikla. V prejednávanej veci preto súd prvého stupňa skúmal splnenie podmienok zodpovednosti za škodu, pričom (aj so zreteľom na právny názor Krajského súdu v Bratislave vyslovený v zrušujúcom uznesení z 30. januára 2009 sp. zn. 8 Co 158/2005) vylúčil zodpovednostný režim podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané splnenie všetkých zákonných podmienok stanovených pre vznik všeobecnej zodpovednosti Rady za škodu spôsobenú žalobcovi porušením jej právnej povinnosti v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka. Na základe skutkových zistení, ku ktorým dospel v priebehu dokazovania, uzavrel, že žalobca predloženými dôkazmi preukázal príčinnú súvislosť medzi protiprávnym konaním Rady (oznámením o zániku licencie, ktorá v skutočnosti nezanikla) a vzniknutou škodou

žalobcu (jeho ušlým ziskom, o ktorý prišiel z dôvodu nevysielania v rozhodnom období rokov 1993 až 1995, teda počas platnosti jemu udelennej licencie). Súd prvého stupňa mal za to, že žalobca dostatočne preukázal svoju technickú a personálnu pripravenosť na to, aby k stanovenému termínu začal vysielat'. Podľa jeho právneho názoru bol v konaní (napríklad znaleckými posudkami súdnych znalcov JUDr. D. R. a prof. Ing. Š. M., ako aj expertíznym posúdením vypracovaným spoločnosťou F., a.s.) náležite preukázaný aj vznik žalobcovej škody. Vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania priznal žalobcovi náhradu ušlého zisku (vo výške vychádzajúcej z údajov uvedených v znaleckom posudku prof. Ing. Š. M.), ktorý podľa názoru súdu prvého stupňa predstavuje žalobcov predpokladaný hospodársky výsledok za obdobie rokov 1993 až 1995, o ktorý prišiel v dôsledku konania Rady.

Na odvolanie Rady Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 17. decembra 2013 sp. zn. 8 Co 81/2011 napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení uviedol, že bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p.) dospel k záveru, že súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu, avšak zo zisteného skutkového stavu vyvodil nesprávny právny záver. V ďalšom, zopakujúce rozhodujúce skutkové okolnosti opísané už v prvostupňovom rozsudku, citoval § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka a podal výklad podmienok vzniku všeobecnej zodpovednosti za škodu v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody. Vysvetlil, že jedným zo základných predpokladov tejto zodpovednosti je protiprávne konanie. Okrem porušenia konkrétnej povinnosti vyplývajúcej zo zákona alebo zmluvy zakladá túto zodpovednosť aj porušenie všeobecnej povinnosti každého subjektu konať tak, aby nedochádzalo ku škode (§ 415 Občianskeho zákonníka). Z ustanovenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) vyplýva, že štátne orgány môžu konať iba na základe Ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Rada v danom prípade takto nepostupovala – i keď jej to žiadne ustanovenie zákona č. 468/1991 Zb., resp. zákona č. 294/1992 Zb. o Rade Slovenskej republiky pre rozhlasové a televízne vysielanie (ďalej len „zákon č. 294/1992 Zb.“) ani iného všeobecne záväzného právneho predpisu neumožňovalo, oznámila žalobcovi a tiež tretím osobám, že licencia zanikla zo zákona ešte pred dňom, v ktorom mal žalobca začať vysielat'. Toto jej konanie preto naplnilo znaky porušenia právnej povinnosti v zmysle § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd v ďalšom podal tiež definíciu škody, pričom poukázal na to, že ušlý zisk (§ 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka) je ujma spočívajúca v tom, že poškodenému sa v dôsledku škodnej udalosti nerozmnožia majetkové hodnoty, i keď to bolo možné očakávať s ohľadom na pravidelný chod vecí. Ušlý

zisk sa teda prejavuje stratou očakávaného výnosu. Stanovenie výšky ušlého zisku nie je ľubovoľné a musí byť vykonané tak, aby bola zistená pravdepodobná výška blížiaci sa, podľa bežného uvažovania, istote. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je však zrejmé, ako súd vypočítal priznanú náhradu ušlého zisku. Pri úvahách o príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a škodou odvolací súd uviedol, že ich vzájomný vzťah je daný, ak škoda vznikla v dôsledku protiprávneho konania. Z hľadiska príčinnej súvislosti v danom prípade bolo preto významné, či protiprávne konanie Rady spočívajúce v oznámení zániku licencie bolo podstatnou a rozhodujúcou príčinou toho, že žalobca nedosiahol očakávaný podnikateľský zisk. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že žalobca dostatočne nepreukázal existenciu príčinnej súvislosti medzi konaním Rady a ním tvrdenou škodou. Za rozhodujúce pre tento záver považoval to, že žalobca náležite nedoložil svoju reálnu pripravenosť na vysielanie v dohodnutom termíne. Preto aj vyčíslenie výšky škody žalobcu (jeho ušlého zisku) je druhoradé; z hľadiska rozhodnutia bolo totiž prvoradé to, že nebol správne ustálený základ nároku žalobcu a tým aj opodstatnenosť jeho žaloby. Z pohľadu odvolacieho súdu ani doplnenie dokazovania súdom prvého stupňa, ktoré vykonal v zmysle zrušujúceho rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave z 30. januára 2009 sp. zn. 8 Co 158/2005 (č.l. 650) jednoznačným spôsobom nepreukázalo, že žalobca bol bez akýchkoľvek pochybností pripravený začať 1. februára 1993 s rozhlasovým vysielaním, a to predovšetkým po technickej stránke (napríklad nedoložil, že: a/ uzatvoril zmluvu týkajúcu sa zabezpečenia vysielania, b/ uzatvoril kúpne zmluvy na satelitný prijímač, parabolu a vnútorné technické vybavenie štúdia, c/ mal iným spôsobom obstarané vnútorné vybavenie vysielacieho štúdia pred predpokladaným začatím vysielania, d/ uzatvoril zmluvy s reklamnými partnermi). Na závere, že žalobca, nepreukázal túto svoju pripravenosť, nemení nič skutočnosť, že s konateľom a programovou riaditeľkou uzatvoril pracovné zmluvy, ale ani to, že technické zabezpečenie vysielania konzultoval s príslušnými subjektmi. Na uvedenom závere napokon nič nemení ani skutočnosť, že Rada päť dní pred 1. februárom 1993 v rozpore s platným právom oznámila žalobcovi, že jeho licencia zanikla, a že o tom informovala aj tretie osoby. Odvolací súd v súvislosti so záverom o nepreukázanej pripravenosti žalobcu začať s vysielaním pripomenul, že Slovenské telekomunikácie, š.p. oznámili žalobcovi, že z technického hľadiska nemožno v požadovanom termíne (k 1. februáru 1993) vyhovieť jeho žiadosti o zabezpečenie vysielania na pridelennej frekvencii 104,8 MHz, lebo prebieha rozsiahla úprava anténneho systému na vysielacom Kamzíka, a že najskorší reálny termín zahájenia vysielania je jún 1993. So zreteľom na to odvolací súd uzavrel, že príčinou vzniku škody žalobcu nebolo už od počiatku rozhodného obdobia

protiprávne oznámenie Rady o zániku licencie, ale predovšetkým nezvládnutie všetkých potrebných krokov žalobcu smerujúcich k zabezpečeniu vysielania po technickej a organizačnej stránke. Protiprávne konanie Rady (informovanie o zániku licencie) nemožno v danom prípade považovať za jedinú, rozhodujúcu a bezprostrednú príčinu ušlého zisku žalobcu. Výsledky vykonaného dokazovania preukázali, že žalobca nevykonával také kroky, z ktorých by nespochybniteľným spôsobom vyplývala jeho pripravenosť na vysielanie k 1. februáru 1993 (resp. k inému neskoršiemu dátumu). Neopodstatnená je preto argumentácia žalobcu, v zmysle ktorej nemohol začať vysielat' a ani nikdy nevysielal z dôvodu protiprávneho konania Rady. Vzhľadom na to, že súd prvého stupňa vo veci vykonával dokazovanie v potrebnom rozsahu na riadne zistenie skutkového stavu, avšak vec nesprávne právne posúdil, odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietol (§ 220 O.s.p.). V závere rozsudku konštatoval, že o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (§ 224 ods. 4 O.s.p. a § 151 ods. 3 O.s.p.).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom uviedol, že v konaní došlo k procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ku ktorému došlo tým, že odvolací súd pri hodnotení dôkazov nepostupoval v súlade s pravidlami ich hodnotenia uvedenými v § 132 O.s.p. Žalobca nesúhlasil s právnym záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého v danom prípade síce bolo preukázané protiprávne konanie Rady, nie však aj príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti Rady a ušlým ziskom žalobcu. Skutkové zistenie odvolacieho súdu, že žalobca nevykonával potrebné úkony na zabezpečenie vysielania a že jeho škoda nebola v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním Rady, nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní. Odvolací súd dospel k správneému záveru, že príčinnú súvislosť treba posúdiť medzi konkrétnym porušením povinnosti Rady (neoprávneným informovaním o zániku licencie) a škodou žalobcu (jeho ušlým ziskom za dobu, po ktorú napriek udelenej licencií nemohol vysielat'), nesprávne však uzavrel, že majetková ujma žalobcu bola spôsobená jeho nepripravenosťou na vysielanie. Pre takýto záver odvolacieho súdu nedávali výsledky dokazovania dostatočný podklad. Ako bolo totiž v priebehu konania zistené, len čo mu bola licencia právoplatne pridelená, začal uskutočňovať všetky úkony potrebné na to, aby mohol 1. februára 1993 podľa nej vysielat'. Federálnym ministerstvom spojov mu bola 30. júla 1992 pridelená frekvencia na vysielanie (104,8 MHz). Ešte pred jej pridelením žalobca (prostredníctvom materskej spoločnosti K.K.) kontaktoval Správu rádiokomunikácií Bratislava, š.p. za účelom zabezpečenia prevádzky a údržby vysieláča na

rozhlasové vysielanie, ktorá mu listom z 23. júla 1992 oznámila svoju ochotu uzatvoriť s ním zmluvu o prevádzke a údržbe vysielача. Tento list založila žalobkyňa do spisu 28. februára 2003. Žalobca vypracoval „Podnikateľský zámer na vysielanie K.R.K.“, z ktorého vyplývalo zabezpečenie vysielania po technickej stránke, a to najmä na základe kooperačnej zmluvy s jeho materskou spoločnosťou z 18. decembra 1992 (predloženej na nahliadnutie súdu prvého stupňa 10. januára 2003), ktorou sa mu zaviazala zabezpečiť medziiným príslušné know-how a aj technické vybavenie potrebné na vysielanie. Žalobca 15. januára 1993 požiadal Slovenské telekomunikácie, š.p., o uzatvorenie zmluvy o nájme priestorov, v ktorých by mal umiestnené štúdio na vysielanie produkcie slovenských blokov (technické zariadenia mala zabezpečiť materská spoločnosť žalobcu). Pokračujúc v týchto krokoch žalobca listom 18. januára 1993 objednal dodávku modulačného signálu príjmom zo satelitu Kopernikus a inštaláciu paraboly na príjem z tohto satelitu. Aktívny postup žalobcu pri zabezpečení vysielania po technickej stránke je zrejmý aj z toho, že prevádzkovateľ rádia T. mu prisľúbil dočasne poskytovať technickú a inú pomoc potrebnú na vysielanie podľa udelenej licencie. Táto skutočnosť je zrejmá aj z výpovede Ing. I. C. na pojednávaní 15. júna 2004. Skutočnosť, že po technickej stránke bolo vysielanie zabezpečené, vyplýva aj z odborného posudku spoločnosti M., a.s., ktorý bol založený do spisu 21. októbra 2003. Tieto skutočnosti potvrdili na pojednávaní 13. apríla 2010 aj svedkovia Ing. J. M. a Ing. R. B.. Popri krokoch smerujúcich k zabezpečeniu vysielania po technickej stránke žalobca pripravoval vysielanie tiež z personálneho hľadiska (napríklad uzatvoril pracovné zmluvy s Mgr. L. H. a Mgr. K. F.). Aj z výpovede svedka Ing. I. M. jednoznačne vyplýva, že žalobca uskutočňoval všetky úkony potrebné na začatie vysielania a že vysielanie mal zabezpečené po každej stránke. Žalobca preto 19. januára 1993 dôvodne oznámil Rade, že je podľa licencie pripravený vysielat' od 1. februára 1993. Pokiaľ žalobca nepreukázal svoju pripravenosť na vysielanie spôsobom uvedeným odvolacím súdom (nepredložil písomné zmluvy týkajúce sa zabezpečenia vysielania, medziiným kúpy satelitného prijímača a obstarania vnútorného vybavenia štúdia a pod.), neznamená to, že v skutočnosti nebol pripravený vysielat'. Zostávalo už iba vykonať niektoré čiastkové kroky a po formálnej stránke prijať niekoľko opatrení; k nespusteniu rozhlasového vysielania v stanovenom termíne došlo nakoniec len v dôsledku protiprávneho konania Rady, ktorá nesprávnu a zavádzajúcu informáciu o zániku licencie ex lege poskytla nielen samotnému žalobcovi, ale aj tretím osobám. Toto protiprávne konanie, ktoré bolo v inom spore konštatované právoplatným rozhodnutím súdu, preukazuje tiež záznam z rokovania Ing. V. Z. (v tom čase riaditeľa sekcie spojov na Ministerstve dopravy, spojov a verejných prác Slovenskej republiky) s vtedajšou štatutárnou zástupkyňou a ďalšími

zástupcami Rady, ktoré sa uskutočnilo 14. mája 1993. Z tohto záznamu, založeného do spisu 28. februára 2003, medziiným vyplýva, že bol daný pokyn, aby sa – až do celkového vyriešenia problémov stanice „K.“ – nerealizovala zmluva o šírení rozhlasového vysielania. To, že Rada v rozpore so skutočným právnym stavom oznámila Slovenským telekomunikáciám, š.p. údajný zánik licencie, potvrdzuje tiež výpoveď svedka Ing. I. Č. (vtedajšieho zamestnanca tohto štátneho podniku) na pojednávaní 15. júna 2004, na ktorom sa vyjadril, že udelenie licencie je jeden z predpokladov začatie vysielania a bez nej žalobca nemohol začať vysielat'. Skutočným dôvodom neuzatvorenia zmluvy medzi žalobcom a Slovenskými telekomunikáciami, š.p. o zabezpečení vysielania na jemu pridelennej frekvencii 104,8 MHz bolo protiprávne konanie Rady, teda nie prebiehajúca úprava anténneho systému, ako nesprávne uvádza odvolací súd v napadnutom rozsudku. Žalobca sa aj po 1. februári 1993 usiloval začať vysielat' podľa pridelennej licencie, naďalej rokoval so Slovenskými telekomunikáciami, š.p., avšak bezúspešne. V záujme toho, aby sa jeho škoda nezvyšovala, upustil neskôr od ďalších úkonov smerujúcich k zahájeniu vysielania. Navyše, na jemu pridelennej frekvencii začali medzičasom vysielat' iné rádiá. Pôvodne jemu pridelenú frekvenciu (104,8 MHz) prideliť 17. marca 1994 spoločnosti R., s.r.o. Medzi protiprávnym konaním Rady a škodou žalobcu je vzhľadom na to nespochybniteľná príčinná súvislosť. V ďalšom dovolateľ podal svoj výklad ustanovení § 13 a § 15 ods. 2 zákona č. 468/1991 Zb., v nadväznosti na ktorý vyslovil názor, že i keby nebol k 1. februáru 1993 pripravený zahájiť vysielanie, nemusel prísť o licenciu (ktorá mu zákonným spôsobom nebola odňatá) a nič mu nebránilo začať vysielat' aj po tomto dni, počas celej doby, na ktorú mu bola licencia pridelená. I keby žalobca nezačal vysielat' 1. februára 1993 z iných príčin, ako pre protiprávne oznámenie Rady o zániku licencie ex lege (čo však žalobca aj v dovolaní poprel), táto skutočnosť by nemala vplyv na vznik zodpovednosti Rady za škodu, ktorú mu spôsobila, ale iba na jej výšku. V takom prípade by Rada porušením právnej povinnosti rovnako spôsobila, že žalobca nemohol vysielat' podľa udelennej licencie (aj keď neskôr), nakoľko by v dôsledku tohto porušenia povinnosti Rady nemohol účinne urobiť všetky zostávajúce úkony smerujúce k zahájeniu vysielania. Teda aj v takom prípade by bola daná príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním Rady a ušlým ziskom žalobcu. Z týchto dôvodov žalobca uzavrel, že v prejednávanej veci boli súčasne dané všetky zákonné predpoklady pre vznik zodpovednosti Rady podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka za jemu spôsobenú škodu. Žiadal preto, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu citovala podstatné časti odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a následne konštatovala, že sa s napadnutým rozhodnutím plne stotožňuje. Dovolanie je neopodstatnené, lebo v prvostupňovom aj odvolacom konaní boli riadne preskúmané všetky námietky a tvrdenia žalobcu. Odvolací súd sa nedopustil žiadneho procesného pochybenia namietaného žalobcom. Skutočnosť, že s úvahou súdu pri hodnotení dôkazov nesúhlasí ten účastník konania, ktorého návrhu súd nevyhovela, neznamená porušenie § 132 O.s.p. a nemôže zakladať procesnú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Z týchto dôvodov žiadala dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015, lebo dovolanie bolo podané pred týmto dňom)] po zistení, že dovolanie podal včas žalobca (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či je tento opravný prostriedok žalobcu opodstatnený.

Dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 O.s.p.).

Dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý. Ak nejde o vady uvedené v § 237, neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

1. So zreteľom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p., ktorý ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, v ktorom došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., sa dovolací súd bez ohľadu na obsah dovolania a dovolaciu argumentáciu žalobcu zaoberal otázkou, či v konaní nedošlo k procesným vadám tejto povahy. O vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo

v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli v dovolaní namietané a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

2. Podľa názoru žalobcu došlo v predmetnom konaní k tzv. inej procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.); vadu tejto povahy vidí v údajných procesných nesprávnostiach v priebehu vykonávania dokazovania a vyhodnocovania jeho výsledkov.

Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania.

V zmysle § 132 O.s.p. dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je judikatúrou najvyššieho súdu považované za samostatný dovolací dôvod (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 172/2011, 5 Cdo 251/2012 a 7 Cdo 117/2014). Subjektívny nesúhlas účastníka s rozhodnutím súdu v tom zmysle, že práve ním tvrdené a preukazované skutočnosti, boli tie, ktoré mal súd vziať do úvahy pri svojom rozhodnutí, a ktoré by sa prejavili v (pre neho) priaznivejšom rozhodnutí, nemôže byť objektívne spôsobilým dovolacím dôvodom a nepredstavuje porušenie práva na spravodlivý súdny proces. Právo na spravodlivý súdny proces nie je totožné s právom účastníka konania, aby bol v konaní úspešný a aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08), a jeho súčasťou nie je ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

Žalobca si dostatočne neuvedomuje, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok určený na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nesprávností. Dovolanie nemožno chápať ako „ďalšie odvolanie“. Preto sa ním ani nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených prvostupňovým a odvolacím súdom, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže v medziach zákona vykonávať dokazovanie (§ 213 O.s.p.). Dovolací súd nemôže preskúmavať správnosť a úplnosť skutkových zistení a v nadväznosti na to posudzovať, či sudy správne vyhodnotili výsledky vykonaného dokazovania, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Na rozdiel od prvostupňového a odvolacieho súdu totiž nemá možnosť vykonávať dokazovanie, ako je to, napokon, zrejme z § 243a ods. 2 in fine O.s.p. („dokazovanie však nevykonáva“).

Najvyšší súd poznamenáva, že žalobcom v dovolaní uplatnený „dovolací dôvod“ spočívajúci v tom, že rozhodnutie vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní, upravoval Občiansky súdny poriadok (len) v znení účinnom do 31. augusta 2003; v súčasnosti Občiansky súdny poriadok tento „dovolací dôvod“ neupravuje.

3. Žalobca v dovolaní tvrdí, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namieta teda, že je daný dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

3.1. Občianske súdne konanie začalo v danom prípade podaním žaloby 5. marca 1997.

Žalobca v podanej žalobe označil za žalovanú Radu, ktorej pôsobnosť v súčasnosti vykonáva žalovaná. Rada v priebehu konania opakovane namietala, že v tomto spore nie je pasívne legitimovaná. Prvá námietka nedostatku jej pasívnej legitimácie je obsiahnutá v podaní z 11. januára 2000 na č.l. 99 spisu. V ďalšom podaní (z 23. septembra 2002 založenom v spise na č.l. 204 až 207) konkretizovala svoju námietku poukázaním na to, že je štátny orgán. Toto svoje postavenie pripomenula v mnohých ďalších podaniach (vid' napríklad č.l. 216 až 219, 501, 519, 549, 829). Svoje úvahy o tom, že v danom prípade nemôže ísť o jej zodpovednosť podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody, ale že má ísť o zodpovednosť podľa osobitného zákona (t.j. zákona č. 58/1969 Zb.) naplno rozvinula v podaní zo 16. februára 2004 (č.l. 458 až 469 spisu). Právny názor žalovanej, že prejednávaniu vec treba posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb., zopakoval právny zástupca žalovanej aj na pojednávaní pred súdom prvého stupňa, ktoré sa uskutočnilo 15. júna 2004 (vid' č.l. 519 spisu). Žalobca vo vyjadrení z 10. septembra 2004 (č.l. 532 až 536 spisu) zotrval na tom, že žalobou uplatnený nárok vyplýva z právneho vzťahu zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka, žalovaná však aj naďalej poukazovala na potrebu aplikácie zákona č. 58/1969 Zb. (vid' vyjadrenie jej právneho zástupcu na pojednávaní 21. septembra 2004 – č.l. 542 spisu).

Okresný súd Bratislava I v rozsudku z 21. septembra 2004 č.k. 8 C 60/1997-546, ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol, pri vysvetľovaní dôvodnosti aplikácie všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody uviedol, že „žalovaná v správnom konaní nevydala žiadne rozhodnutie, na ktoré by sa vzťahoval pri uplatnení náhrady škody zákon č. 58/1969 Zb. a konanie, akým žalovaná postupovala v rámci svojej pôsobnosti, súd nepovažoval za nesprávny úradný postup, preto nárok 'odporcu' (správne však zrejme žalobcu) na náhradu škody posúdil podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka“. Krajský súd v Bratislave v uznesení z 30. januára 2009 sp. zn. 8 Co 158/2005, ktorým tento

prvostupňový rozsudok zrušil, otázku aplikácie zákona č. 58/1969 Zb. spomenul len pri opisani priebehu konania na súde prvého stupňa (č.l. 650 spisu).

Rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo 16. decembra 2010 č.k. 8 C 60/1997-940 spočíva na právnom posúdení, podľa ktorého žalovaná zodpovedá žalobcovi za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Krajský súd v Bratislave v dovolaní napadnutom rozsudku poukázal na závery prvostupňového rozsudku, so zreteľom na ktoré „vylúčil zodpovednostný režim podľa zákona č. 58/1969 Zb.“ (viď č.l. 650 spisu); vlastné právne závery k možnosti aplikácie tohto zákona ale neuviedol.

3.2. Každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti (§ 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili (§ 420 ods. 2 veta prvá Občianskeho zákonníka).

3.3. Štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (§ 1 ods. 1 veta prvá zákona č. 58/1969 Zb.).

Štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia (§ 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.).

Zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi (§ 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov).

3.4. V zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 294/1992 Zb. na podporu záujmov verejnosti na uskutočňovanie slobody prejavu a práva na informácie sa zriaďuje Rada. Rada vykonáva

v ustanovenom rozsahu (pozn. dovolacieho súdu: v odkaze pod čiarou je tu uvedený § 10 ods. 3 a § 20 ods. 1 zákona č. 468/1991 Zb.) štátnu správu v oblasti vysielania. Podľa § 2 písm. e/ a f/ zákona č. 294/1992 Zb. do pôsobnosti Rady patrí udeľovať a odnímať licencie na vysielanie subjektom pôsobiacim na území Slovenskej republiky, alebo ak ich činnosť podstatne neprekračuje územie Slovenskej republiky, ako aj určovať lehoty na nápravu porušení podmienok určených v licencií a ukladať pokuty držiteľom licencií, ktoré udelila, prevádzkovateľom, ktorí získali oprávnenie na vysielanie na základe zákona Slovenskej národnej rady, a subjektom vysielajúcim bez licencie, na ktorej udelenie je príslušná. Podľa § 7 ods. 3 zákona č. 468/1991 Zb. činnosť Rady a jej sekretariátu sa uhrádza zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. V zmysle § 10 ods. 3 zákona č. 468/1991 Zb. licenciu udeľuje žiadateľom uvedeným v § 17 ods. 1 písm. c/ Federálna rada pre rozhlasové a televízne vysielanie, ostatným žiadateľom orgány republík (ďalej len „orgány udeľujúce licencie“); na udelenie licencie nie je právny nárok. V zmysle § 13 zákona č. 468/1991 Zb. licencia stráca platnosť: a/ uplynutím doby, na ktorú bola vydaná, b/ dňom zániku právnickej osoby, ktorá je držiteľom licencie, c/ uplynutím 30 dní od smrti fyzickej osoby, ktorá je držiteľom licencie, d/ uplynutím 60 dní, ak sa držiteľ licencie nezapísal do obchodného registra (§ 3 ods. 3), e/ rozhodnutím orgánu udeľujúceho licenciu o jej odňatí (§ 15).

4. Občiansky súdny poriadok (§ 243b ods. 2 veta druhá) po zachovaní postupu podľa § 241 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 213 ods. 2 O.s.p. dovolaciemu súdu umožňuje, aby vtedy, keď súdy správne zistili skutkový stav, zmenil rozsudok odvolacieho súdu spočívajúci na nesprávnom právnom posúdení veci; dovolaciemu súdu teda umožňuje, aby svojim zmeňujúcim rozsudkom zasiahol do právneho stavu už nastoleného (deklarovaného) právoplatným rozhodnutím odvolacieho súdu. O to viac môže dovolací súd v prípade riadne zisteného skutkového stavu a po zachovaní postupu podľa § 241 ods. 3 O.s.p. a § 213 ods. 2 O.s.p. „potvrdiť“ odvolacím súdom už právoplatne nastolený (deklarovaný) stav tým, že zamietne dovolanie smerujúce proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý je vo výroku správny, spočíva však na nesprávnej aplikácii takého ustanovenia, ktoré odvolací súd pri rozhodovaní veci nepoužil, i keď bolo pre správne právne posúdenie veci rozhodujúce.

Najvyšší súd konštatuje, že pre to, čo považuje v danom prípade za základ pre svoje rozhodnutie, bol dokazovaním súdu prvého stupňa v potrebnom rozsahu a správne zistený skutkový stav. Aby dovolací súd predišiel možnosti, že jeho rozhodnutie bude prekvapivo (nečakane) v dovolacom konaní založené na aplikácii takého ustanovenia zákona, ktoré dosiaľ

nebolo prvostupňovým a odvolacím súdom aplikované („režim podľa ktorého bol vylúčený“), postupoval podľa § 241 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 213 ods. 2 O.s.p. a účastníkov na oboch procesných stranách oboznámil s možnosťou, že vec môže byť v dovolacom konaní posudzovaná podľa zákona č. 58/1969 Zb.; zároveň žalobcu a žalovanú vyzval, aby sa k možnému použitiu tohto zákona vyjadrili v lehote 10 dní. Predmetná výzva bola obom účastníkom dovolacieho konania doručená 10. marca 2016.

4.1. Žalobca v písomnom vyjadrení z 21. marca 2016 uviedol, že „žalovaná opierala svoju obranu o to, že prejednávajúcu vec treba posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb., iba v úvodnej časti konania, ešte pred v poradí prvým rozhodnutím prvostupňového súdu vo veci samej (z 21. septembra 2004), neskôr však od tejto obrany prakticky upustila. Prvostupňový súd v tomto svojom rozhodnutí vec právne posúdil podľa všeobecných ustanovení o zodpovednosti za škodu obsiahnutých v Občianskom zákonníku. S týmto sa žalovaná vo svojom podaní zo dňa 11. mája 2005, ktorým sa vyjadrila na odvolanie žalobcu proti tomuto prvostupňovému rozhodnutiu, stotožnila“. V ďalšom žalobca, pre prípad, ak by dovolací súd pristúpil k posudzovaniu prejednávanej veci podľa zákona č. 58/1969 Zb., poukázal na to, že v zmysle § 43 ods. 1 O.s.p. je povinnosťou súdu vyzvať účastníka, aby odstránil prípadné vady podania a nesprávne alebo neúplné podanie doplnil, resp. opravil. Túto povinnosť má účastník aj vtedy, keď je zastúpený advokátom (žalobca v súvislosti s tým poukázal na rozhodnutie publikované v časopise Zo súdnej praxe č. 27/1997). Poznamenal, že nesprávnym je aj neurčité, nezrozumiteľné, nekonzistentné alebo vnútorne rozporné podanie. Súd, ktorý v prípade existencie takýchto väd, účastníka nevyzve na ich odstránenie, odníma účastníkovi možnosť pred súdom konať. Žalobca v danom prípade v konaní pred prvostupňovým a odvolacím súdom prezentoval svoj názor, že na vec treba aplikovať všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o náhrade škody, zároveň ale tiež názor, že ide o zodpovednosť podľa zákona č. 58/1969 Zb. Zjavný rozpor medzi skutkovým a právnym odôvodnením žaloby spôsobuje jej vadu, bez odstránenia ktorej súd nemohol meritórne rozhodnúť. Žalobca v nadväznosti na to konštatoval, že ak „dovolací súd dôjde k záveru, že predmet konania treba posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb., je na mieste, aby dovolací súd vzhľadom na vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. zrušil dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutie prvostupňového súdu a vrátil vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie“.

4.2. Žalovaná sa na výzvu dovolacieho súdu vyjadrila 17. marca 2016 tak, že „s námietkou nedostatku pasívnej legitímácie súvisiacou s posudzovaním merita veci podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (a nie podľa ustanovení zákona č. 58/1969 Zb.) sa vysporiadal Okresný súd Bratislava I vo svojom rozsudku 8 C 60/1997. Žalovaná túto skutočnosť akceptovala a v ďalšom konaní postupovala v intenciách názoru konajúceho súdu“. V ďalšej časti vyjadrenia uviedla, že sa plne stotožňuje s vecne správnym rozhodnutím odvolacieho súdu, ktoré bolo napadnuté dovolaním. Podľa názoru žalovanej sa odvolací súd nedopustil chýb a vecných nesprávností, ktoré mu žalobca vytýka v dovolaní.

4.3. K vyjadreniu žalobcu (4.1.) a žalovanej (4.2.) najvyšší súd po predchádzajúcom postupe podľa § 241 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 213 ods. 2 O.s.p. uvádza nasledovné:

V zmysle § 41 ods. 2 O.s.p. každý úkon posudzuje súd podľa jeho obsahu, aj keď je úkon nesprávne označený. Podľa § 42 ods. 3 veta prvá O.s.p. pokiaľ zákon pre podanie určitého druhu nevyžaduje ďalšie náležitosti, musí byť z podania zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísané a datované. V zmysle § 43 ods. 1 veta prvá O.s.p. je súd povinný vyzvať účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote určenej súdom.

Aj žaloba je procesný úkon účastníka, ktorý musí súd posudzovať podľa jeho obsahu (§ 41 ods. 2 O.s.p.). Žaloba je podanie, ktoré má mať okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods. 3 O.s.p.) tiež náležitosti uvedené v § 79 ods. 1 O.s.p.

Dôvodom pre procesný postup súdu podľa § 43 ods. 1 O.s.p. v prípade žaloby je záver (zistenie) súdu, že žaloba je neúplná, nepresná, neurčitá, nezrozumiteľná alebo vnútorne rozporná. Pokiaľ súd k tomuto záveru (zisteniu) nedospeje, nemá dôvod postupovať podľa uvedeného ustanovenia.

V preskúmvanej veci žalobca v žalobe, ktorou začalo konanie o náhradu jeho škody, celkom zreteľne, určito a zrozumiteľne označil za žalovanú Radu. Vnútorne nerozporne tiež opísal relevantný skutkový dej, z ktorého vyvodzuje svoj nárok na náhradu škody. Jasne vysvetlil svoj názor, prečo práve Rada zodpovedá za jeho škodu v zmysle všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody. Medzi tým, ako skutkovo vysvetlil svoj nárok na náhradu škody, a petitom jeho žaloby nie je žiadny vnútorný rozpor. Žaloba nie

je rozporná, nekonzistentná, nezrozumiteľná, ani vnútorne protirečivá. Nebol preto žiadny dôvod, aby súd poučoval žalobcu o (neexistujúcich) vadách žaloby a vyzýval ho na opravu alebo doplnenie žaloby (§ 43 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd pripomína aj to, že § 5 ods. 1 O.s.p. ukladá súdu povinnosť poskytnúť účastníkovi konania poučenie (len) o jeho procesných právach a povinnostiach. Podľa tohto ustanovenia súd nie je povinný (ale ani oprávnený) poskytnúť účastníkovi poučenie podľa hmotného práva. Neprípustným poučením by preto bolo, keby súd niektorému žalobcovi poskytol poučenie o tom, proti komu by sa podľa hmotného práva mal domáhať svojho práva. Povinnosť poučenia s takýmto obsahom nemá súd dokonca ani voči účastníkovi, ktorý nie je zastúpený advokátom.

Z doterajších žalobcových procesných úkonov nevyplýva, že by svoju žalobu považoval za procesný úkon, ktorý by mal nejaké procesné nedostatky. Naopak, v konaní pred prvostupňovým a odvolacím súdom ju považoval nielen za procesne bezchybnú, plne skutkovo podloženú, z vecného (právneho) hľadiska náležite odôvodnenú, ale tiež za procesný nástroj vhodne zvolený (a nasmerovaný) presne na to, aby dosiahol ním požadovaný výsledok konania: náhradu škody. Za procesne bezchybnú považovali žalobu aj prvostupňový a odvolací súd; za takú ju považuje aj dovolací súd, ktorý vzhľadom na argumentáciu žalobcu v jeho vyjadrení (4.1.) poznamenáva, že ak v niektorom prípade žalujúca strana označí v žalobe za žalovaného taký subjekt, ktorý nie je pasívne legitimovaný (lebo nie je účastníkom relevantného hmotnoprávneho vzťahu), nejde o procesný nedostatok žaloby. Skutočnosť, že žaloba smeruje proti tomu, kto nie je pasívne legitimovaný, nebráni súdu rozhodnúť o žalobe.

Spor trval v danej veci vyše pätnásť rokov. Pri podaní žaloby (5. marca 1997) nebol žalobca zastúpený advokátom, už od 1. mája 1997 (viď č.l. 14 spisu) ho ale zastupovala advokátka, ktorá počas konania zastávala názor, že na vec sa vzťahujú všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o náhrade škody. Keď Rada vo vyjadrení z 11. januára 2000 (č.l. 99 spisu) namietla, že z hľadiska hmotnoprávneho nie je v danom prípade pasívne legitimovaná, advokátka žalobcu nástojila na tom, že za žalobcom tvrdenú škodu zodpovedá Rada (viď č.l. 156 spisu). Na tom, že Rada bola jediným subjektom oprávneným rozhodovať o licenciách, a preto je pasívne legitimovaná, zotrvala táto právna zástupkyňa žalobcu aj na pojednávaní pred súdom prvého stupňa 10. januára 2003 (č.l. 260 spisu) bezprostredne po prednese zástupcu žalovanej, ktorý zopakoval námietku, že Rada podľa hmotného práva nezodpovedá za žalobcom tvrdenú škodu.

Od 18. marca 2003 zastupoval žalobcu iný advokát (viď č.l. 212 spisu), ktorý v „Záverečnom zhrnutí doterajšieho dokazovania“ z 8. decembra 2003 (č.l. 440 spisu) uviedol, že „... žalobca má za preukázané, že škoda mu ... bola spôsobená žalovanou v zmysle ustanovenia § 27 zákona č. 58/1969 Zb.“ Ten istý advokát žalobcu na pojednávaní pred prvostupňovým súdom, ktoré sa uskutočnilo 15. júna 2004 (č.l. 518 spisu), sa pridržiaval toho, že vec treba posudzovať podľa § 420 Občianskeho zákonníka a dodal, že zákon č. 58/1969 Zb. „je v dnešnej dobe ... ťažko aplikovateľný, a to s poukazom na dobu, kedy bol prijímaný“. Vysvetlil, že na tento zákon sa žalobca odvolal „len z dôvodu, aby uviedol postup, aký na strane žalovanej bol“. Výslovne ale konštatoval, že náhradu škody aj naďalej uplatňuje podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Podanie žalobcu z 10. septembra 2004 (č.l. 533 spisu) podpísané jeho konateľom obsahuje text: „Už od začatia súdneho konania bola žaloba na náhradu škody a ušlého zisku podaná podľa § 420 Obč. zák.“. Aj odvolanie žalobcu (č.l. 551 spisu) proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 21. septembra 2004 č.k. 8 C 60/1997-546 zotrváva na názore o opodstatnenosti aplikácie všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody.

V spise sú založené aj iné plnomocenstvá udelené ďalším zástupcom žalobcu. Ani pri zastupovaní žalobcu týmito zástupcami sa nič nezmenilo na podstate tej časti žalobcovej argumentácie, podľa ktorej žalobou uplatnený nárok vyvodzuje z právneho vzťahu, na ktorý dopadá § 420 Občianskeho zákonníka. Žalobca v konaní opakovane menil finančné vyjadrenie žalobou uplatneného nároku, žalobu však nemenil v tom zmysle, že by za žalovaný subjekt označil štát.

Skutočnosť, že žalobca s istým odstupom času od podania žaloby, po zmene svojho právneho zástupcu zvolil v jednotlivom prípade formuláciu, ktorá len zdanlivo pripúšťala možnosť, že aj z jeho pohľadu do úvahy prichádza tiež aplikácia zákona č. 58/1969 Zb., nemôže byť dodatočne v dovolacom konaní vykladaná tak, že v dôsledku ojedinelej argumentačnej nejednoznačnosti žalobcu sa jeho žaloba spätne stala procesne vadným úkonom, ktorý opodstatňoval postup súdu podľa § 43 ods. 1 veta prvá O.s.p.

Ak by žalobcovmu pohľadu na procesné náležitosti žaloby (4.1.) mal byť priznaný ním požadovaný význam, mal by každý žalobca v ktorejkoľvek inej veci vždy možnosť kedykoľvek po podaní žaloby sa vyjadriť argumentačne nejasno a potom (keď sa mu to hodí)

hocikedy túto okolnosť využiť, ťažiť z nej, svoju žalobu spätne označiť za procesne vadnú a na tom základe zvrátiť rozhodnutie súdu vydané v jeho neprospech. S tým rozhodne nemožno súhlasiť.

Argumentáciu žalobcu obsiahnutú v jeho vyjadrení (vid' 4.1.) vyhodnotil dovolací súd ako vyslovene účelovú a nepodloženú obsahom spisu. Žaloba podaná v tejto veci nie je procesne vadná a žalobca ju dosiaľ nikdy nepovažoval za rozpornú, nekonzistentnú alebo vnútorne rozpornú. Ani z jeho dovolania nevyplýva, že by ju považoval za procesne chybnú. Napokon, v samotnom vyjadrení (4.1.) považuje svoju žalobu za procesne vadnú len podmiennečne – pre ten prípad, že dovolací súd bude vychádzať z názoru, že vec mala byť súdmi posudzovaná nie podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody, ale podľa zákona č. 58/1969 Zb.

Pre účely vysvetlenia úvah dovolacieho súdu, ktorými sa zaoberal pri posudzovaní vyjadrení žalobcu (4.1.) a žalovanej (4.2.) najvyšší súd už len dodáva, že žalovaný subjekt, ktorý v občianskom súdnom konaní pôvodne argumentoval tým, že nie je pasívne legitimovaný (a takým aj v skutočnosti nebol), sa upustením od tejto argumentácie nestáva pasívne legitimovaným.

5. Najvyšší súd, zohľadniac skutkový stav zistený prvostupňovým a odvolacím súdom, ktorý dával dostatočný podklad pre posúdenie pasívnej legitimácie žalovanej, a prihliadajúc na ustanovenia, ktoré sú citované v bodoch 3.2. až 3.4. konštatuje nasledovné:

5.1. Podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu platí zásada, že za škodu zodpovedá ten, kto ju spôsobil, pričom v prípade škody spôsobenej právnickou osobou ide o činnosť tých fyzických osôb, ktoré právnická osoba na túto činnosť použila (vid' § 420 Občianskeho zákonníka). Z tejto zásady existujú viaceré výnimky. Vo sfére pôsobnosti samotného Občianskeho zákonníka ide napríklad o škodu spôsobenú osobami, ktoré nemôžu posúdiť následky svojho konania (vid' § 422 Občianskeho zákonníka), prípadne o škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (vid' § 427 Občianskeho zákonníka).

Aj zákon č. 58/1969 Zb. predstavuje výnimku z inak všeobecnej platnej zásady, podľa ktorej subjekt práva zodpovedá za škodu, ktorú sám spôsobil. Tento zákon v § 1 ods. 1

zakotvuje, že za škodu spôsobenú niektorým štátnym orgánom nezodpovedá sám štátny orgán, ale štát. Pritom štátny orgán a štát sú odlišnými subjektmi práva, teda odlišnými právnickými osobami. Znamená to, že bez ohľadu na skutočnosť, ktorý štátny orgán škodu spôsobil, zodpovedným (vecne pasívne legitimovaným) je štát.

5.2. V zmysle všeobecnej zásady o vzťahu osobitného a všeobecného zákona (*lex specialis derogat generali*) platí, že nároky upravené (osobitným) zákonom č. 58/1969 Zb. nemožno posudzovať podľa (všeobecného) zákona, v danom prípade podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka.

Ak osobitný zákon stanoví určité podmienky pre uplatnenie nároku, nie je možné ten istý nárok uplatňovať podľa iného predpisu, hoci by tento predpis stanovil niektoré podmienky odlišne. Hľadať riešenie vo všeobecnom právnom predpise možno iba vtedy, ak chýba špeciálna úprava v zákone osobitnom. Takáto špeciálna právna úprava v danom prípade nechýbala.

Pri právnom posudzovaní v žalobe opísaného skutkového deja treba mať na zreteli, že Rada konala ako štátny orgán disponujúci s mocenskými prostriedkami vytvárajúcimi podmienky pre plnenie jej úloh na úseku štátnej správy v oblasti vysielania. Za súčasť realizácie úloh Rady na úseku, ktorý bol právnym poriadkom Slovenskej republiky zverený do jej pôsobnosti bolo potrebné považovať aj tie jej úkony týkajúce sa regulácie rozhlasového a televízneho vysielania, ktoré vo vzťahu k držiteľovi licencie, prípadne aj k tretím osobám vykonávala po rozhodnutí udeľujúcim licenciu. Bezpochyby o také úkony Rady išlo aj vtedy, keď nositeľa licencie upozornila (či už tak konala v súlade alebo v rozpore so zákonom) na podstatnú okolnosť významnú pre možnosť vysielat' na základe licencie, ale tiež vtedy, keď Rada informovala tretie osoby o otázkach významných z hľadiska možnosti nositeľa licencie dosiahnuť cieľ sledovaný udelením licencie.

Úradným postupom Rady bol nielen jej postup chápaný v úzkom rámci administratívneho konania, ale tiež jej postup nadväzujúci na vydanie administratívneho rozhodnutia (o udelení licencie), ktorý sa týka praktickej realizácie vydaného rozhodnutia a tiež všetkých úloh Rady vyplývajúcich z jej postavenia ako správneho orgánu, ktorý vykonáva štátnu reguláciu v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania.

5.3. Otázku, kto je v tom – ktorom prípade aktívne a pasívne vecne legitimovaný, musí súd v konaní o náhradu škody riešiť vždy medzi prvými. Pokiaľ súd nemá vyriešenú otázku, kto podľa zákona zodpovedá za (údajnú) škodu žalobcu spôsobenú ním tvrdeným skutkovým dejom, nie je (ešte) opodstatnené riešenie otázky neoprávnenosti konania bezprostredného škodcu, ním spôsobenej škody (a jej výšky), ani príčinnej súvislosti medzi konaním (údajného) bezprostredného škodcu a žalobcom tvrdenou škodou.

Je totiž logické, že spornosť v týchto otázkach, môže byť v konaní o náhradu škody riešená len medzi subjektmi, ktorých sa táto spornosť týka – medzi poškodeným a tým, kto za jeho (údajnú) škodu zodpovedá. Z tohto hľadiska je preto predpokladom úspešného uplatnenia práva na náhradu škody nielen zistenie, že žalobca je subjektom, ktorému bola spôsobená škoda, ale rovnako zistenie, že ten, koho žalobca považuje za subjekt zodpovedajúci za jemu vzniknutú škodu, skutočne za ňu podľa zákona zodpovedá. Obe zisťovania sú súčasťou skúmania, kto je v konaní vecne legitimovaný.

Vecnou legitimáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, v rámci ktorého je jeden z účastníkov nositeľom oprávnenia (je aktívne legitimovaný) a druhý účastník je nositeľom právnej povinnosti (je pasívne legitimovaný). Nedostatok vecnej legitimácie (aktívnej alebo pasívnej) vedie vždy k zamietnutiu žaloby meritórnym rozhodnutím.

Z dôvodov uvedených v bodoch 5.1. a 5.2. dospel najvyšší súd k záveru, že ak Rada spôsobila žalobcovi (ním tvrdenú) škodu, za jej konanie ako orgánu, ktorý vykonáva na úseku licencií štátnu správu, zodpovedá podľa hmotného práva od Rady odlišný subjekt – štát podľa zákona č. 58/1969 Zb.

Žalobca teda v danom prípade podal žalobu proti tomu, kto v právnom vzťahu, z ktorého vyvodzoval opodstatnenosť svojho nároku na náhradu škody, nie je pasívne vecne legitimovaný.

6. Vzhľadom na to, že žaloba smerovala proti subjektu, ktorý nebol v danej veci pasívne vecne legitimovaný, bol tento procesný nástroj žalobcu správne odvolacím súdom zamietnutý, i keď z takého dôvodu, ktorý dovolací súd nepovažuje za určujúci.

Najvyšší súd dovolanie žalobcu smerujúce proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý je vo výroku vecne správny, zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p.

7. O trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa. Najvyšší súd o trovách dovolacieho konania nerozhodol z týchto dôvodov:

V zmysle § 151 ods. 3 O.s.p. v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane s tým, že lehota troch pracovných dní plynie od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Na obsah a účel ustanovenia § 151 ods. 3 O.s.p. nadväzuje § 224 ods. 4 O.s.p., podľa ktorého ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3, o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (§ 224 ods. 4 O.s.p.).

Okresný súd Bratislava I vo výrokovej časti rozsudku zo 16. decembra 2010 č.k. 8 C 60/1997-940 vyslovil, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.). Krajský súd v Bratislave vo výroku svojho rozsudku zo 17. decembra 2013 sp. zn. 8 Co 81/2001 konštatoval, že „o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa“.

O trovách prvostupňového a odvolacieho konania nebolo teda dosiaľ rozhodnuté. Najvyšší súd v takom prípade konštantne zastáva názor, že ak dovolací rozhoduje o dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3 a § 224 ods. 4 O.s.p., o trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa (vid' obdobne napríklad sp. zn. 3 Cdo 188/2013, 3 Cdo 208/2014, 3 Cdo 506/2014, 3 Cdo 180/2015, 3 Cdo 470/2015, 3 Cdo 898/2015).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2016

**JUDr. Emil Francisci, v.r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková